

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsator, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Idé uterendő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok s levelek vissza nem adandók. Bőrszerű levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Égész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy óra 1 frt.
HURDUTESI DIJ:
Ot-hasabhoz postaihoz egyenértékű bejuttatásért 5 kr. — Helygördj minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitási 4 hasabhoz postaihoz 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Rózsator, Kardos-ház, 16. szám.

Idé küldendők az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ahirdetmények.

A magas kormány figyelmebe.

(T.) Az igen tisztelt kormány figyelmebe a következőkre vagyunk bátrak felhívni, hogy az érdekelt feleket a felhivatalos lap útján megnyugtathatjuk szíveskedjék. Az egyik érdekelt fél a magyarországi hivatalnoki kar, a másik érdekelt fél pedig az egész ország. Azt hisszük, mind kettő érdemes a figyelemre.

A hivatalnoki kar ugyanis arról panaszkodik úgy kéz alatt, némelyek ugyan nyíltan is és a panasz mindinkább nagyobb dimenziókat ölt: hogy t. i. a nyugdíj törvény még most sincs meghozva és hogy a kormány előtt a hivatalnokok ügye a legutolsó, mert azt tartják, hogy ezeknek úgy is szolgálnok kell.

Persze, hogy ott, ahol érdekek forognak szívesen, hogy ott nehéz a kapacitáció és hogy legtöbb esetben hátrébe szorul még a hazafiság is. Dacára tehát annak, hogy a hivatalnoki kar az ország legintelligensebb osztályához tartozik meguntá már azt hinni, hogy a kormány nem ér rá mindenre és hogy temérdek tenni valója közt a sor erre a témára valóra még nem került. Dejzen, — mondják erre, — tudnak csak, hogy független elemek vagyunk, régen meg lett volna már ama törvény.

Azt sem igen hajlandók belátni, — ami pedig igaz, — hogy az ellenzék korcs sürgetésekkel annyira elalmozza a kormányt, hogy a kormány csakugyan nem tudja hol a feje. Mindazonáltal szó ami szó, a törvényszékek rendezésének tíz éve múlt, a nyugdíjaztatási igények kielégítése mindinkább követelő leendő és a nyugdíj törvény mai napig sincs meghozva. Hát, hogy az egy kicsinyt nincs rendjén, azt a magas kormányt is méltóztassék belátni, és méltóztassék a dolog után nézni, hogy rendjén legyen. Mert, hogy ily eseteknél pusztán a miniszter kegye legyen a mérvadó és a nyugdíj igénylők semmi biztosra ne számíthassanak, méltóztassanak elismerni, hogy nem jól van, és hogy a hivatalnokok panasza nem egészen indokolatlan, s hogy a méltányosság is megkívánja ezen kérdésnek rendezését.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárcaja.

Fővárosi csevegés a vidékieknek.

Teleki Sándortól. *)

A legtökéletesebb ember, akit ismertem, s akit szerencsem volt megközelíteni: Garibaldi volt. A szívósság, hősies bátorság, rémesen erős és gondolkodás, önérdékeltelen és önteláldozó hazaszeretet, mely az emberiség szeretetében kulminált, rajogás minden elnyomott népek szabadságáért, s mindig készen azért a legnagyobb áldozatra, matrózi egyszerűség életmódjában, modorában, tetteiben, szavaiban, nélkülözése mindennek, a mi fényűzést csak legtávolabbról is érinti; — s erre egy kis történet jut eszembe.

1858/9. telet vele töltöttem Nizzában, családi dolgomba Londonba kellett mennem, visszatérve gondolkodtam, mit tegyek valamit az én kedves tabornokomnak? Elhatároztam, hogy a legfinomabb szivarból, mit csak a kereskedésben kapni lehet, viszek száz darabot.

— Még akkor nem ismertem úgy, mint később. — Világhírű Lopez londoni szivarkereskedőnél megvettem, s egy díszes bőrtáskába tettem. — Mikor Nizzában átadtam neki, megnézi, kivés belőle, s olasz szokás szerint kettétörli. — Nekem a vesémben nyilallott — Rágyujt, egy pár füstöt ereszt, s azt mondja:

— Jó szivarok, hanem nekem úgy tettszik, hogy a mieink a Vevey szivarok jobbak.

*) Szerző szíves engedelméből „Bud. Hirlap” után.

A másik panasz, illetőleg felszólalás pedig az lenne, hogy éppen most, mikor a hadtesteknek kiegészítő kerületenkénti elhelyezése megkezdett, hogy éppen most történnek ama furesa dolgok, hogy mint a nagykunságban is, a kun gyerekekből kiegészített huszár-ezred ki lett téve Galicziába, a kunságba pedig a horvát határszélről hoztak avagy hoznak ezredet.

Az emberek tehát ezt sem képesek megérteni, hogy t. i. mi annak a stratégiai jelentősége, ha t. i. a bécsi hadügyminisztérium nem váltja be az ő szavát?

Hogy pedig annak a furesa elhelyezésnek is okának kell lenni, s hogy ha az okot ismerünk, talán bele is nyugodnánk, az igen valószínű; ámde az okot nem ismerve úgy vagyunk vele, mint az az illető utas, kit az állomáson össze-vissza való huzdulásnak az okát nem ismeri.

Jó lenne tehát, ha a felhivatalos lap erről is hozna egy kis magyarázatot, sőt minden oly dolgokról, melyet ha nem úgy történik amint elő van írva, — hát, hogy az eltérések mi okból szükségesek, — a laikus ember nem érti meg. Ezek aztán mindenféle magyarázatokra adnak alkalmat és hogy az alkalmat az ellenzék felhasználja, — az kétségtelen. Ezekből származnak aztán azok a feltevések, hogy a kormány félrevezeti a közönséget és aztán oly dolgokkal hitetgeti meg ámitja, melyek egészen ellenkezően történnek. Az emberek pedig mindig szívesebben szeretik elhinni a rosszat mint a jót, hajlandóbbak az elégedetlenségre mint az elégedettségre s így néha megtörténik, hogy egész kerületeket elkapacitál fölünk a szemféltesség.

A közönség megnyugtathatása és felvilágosítása a kormányt áll tehát leginkább érdekében, amely felvilágosítás megtételére figyelmeztetni őt, ezennel bátorokodunk.

— Az uzora törvényjavaslat az igazságügyi bizottságban már letárgyaltván a képviselőházban az ünnepi szünet után azonban napirendre kerül. Előadója Kőrössi Sándor.

— A legfinomabb havanna szivar, a mit csak Londonban kaphattam.

— Ugyan mondja, hogy volt darabja, kíváncsi vagyok rá?

— Egy silling.

— Akkor kedves barátom! vegye vissza, hozzon helyettük száz darabot Veveyt, nekem az jobban illik, s ön sillinges szivart szíhat, s mindegyiknek a maga ízele szerint szivarozhat. Bennem sincsen meg a luxusérzék, meglehet hiány, semmi esetre nem érem; mint matróz sokat bagóztam, számíza eiromlott, s úgy vagyok vele, mint a rossz ember, ki nem tud különbséget tenni a jó és a rossz között, mentő körülményem, hogy szegénységben nevelkedtem; mindig iparkodtam úgy élni, hogy mentől kevesebb igényem legyen, sok rosszat leküzdöttem magamban, még is megmaradt bennem egy adag, hiúság, és egy darab kíváncsiság, nem az a vénasszonyi, de hát, szeretnek sokat tudni.

— Hiszen az érem.

— A mint veszszük.

Látogatók jöttek s beszélgetésünk félbe szakadt.

Ha a legembernyibb ember, bevallá kíváncsiságát, miért ne vallám be én is?

Nincsen író, ki kíváncsi ne lenne műveinek kelendőségéről.

En még arra is kíváncsi vagyok, hogy kik olvassák leginkább firkáimat. Megkérdeztem Kolozsvárt Denjénéktől. Szatmárt Lövytől, Debreczenben Csáthytól. Budapestén Révai testvérektől, s mindegyik azt mondta, gazdatisztek, falusi papok tanítók, haszonbérlek, falusi gazdák, falusi birtokosok, szóval a vidékiek.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, decz 4.

A képviselőháznak ma változatos napirendje volt. Először is a kir. táblai pótbírákról szóló javaslat tárgyalatott részletesen s Literáty, Győry és Pauler felszólalásai után ez utóbbinak módosítványa fogadtatott el, mely szerint a budapesti királyi táblához, 9. a m.-vásárhelyihez 3 pótbíró alkalmaztatik.

Ezután két mentelmi-ügy került tárgyalás alá: a Wahrmann-Istóczy fele párbajban részesek és Pazmándy Dénes ügye, ki sajtóvétség és becsületsértés címén keretett ki a háztól.

A párbaj-ügy fölött élenk discussió támadt a házban, melyben sokan vettek részt. A párbajvívők és segédek kiadása mellett szoláltak Rossival, Baross, Csáky László gróf, ellenkező értelemben nyilatkoztak: Mukics (ki ez irányban indítványt is terjesztett be), Ivánka, Komjáthy, Horváth Gyula s mások; Herman Ottó, ki nagy derűtséget okozott indokolásában, azt is mondta, hogy e párbaj nem komoly dolog, hanem szinpadí jelenet volt, indítványozá, hogy a ház ezen ügyet vegye le a napirendről s ne tárgyalja komolyan. Dániel Gábor előadó és Gromon Dező a mentelmi bizottság álláspontját fejtették ki. A vita eredménye az lett, hogy a ház többsége a mentelmi bizottság javaslata értelmében a szóban levő párbajrészesinek mentelmi joga felfüggesztését határozta el, kivéve Hollósi Károly képviselő mentelmi jogát, melyet a ház nem talált felfüggesztendőnek.

Pazmándy Dénes ügye már nem idézett elő nagy vitát. A ház elhatározta Pazmándy kiadatását, kinek védelmére Komjáthy tartott egy rövid beszédet.

Következett 5 percznyi szünet és reá az ugynevezett „apróbb tárczák” költségvetésének tárgyalása. A költségek a penzügyi bizottság javaslatai szerint szavaztattak meg minden törles nélkül.

Felszólalások azonban történtek. Szederkényi a fűméli provisorium tételénél utasítani kívánta a miniszterelnököt, hogy ez jövőre Fűmélét illetőleg rendes költségvetést terjesszen elő. A ház azonban Tisza Kálmán felvilágosításai után mellőzte Szederkényi határozati javaslatát.

A miniszterelnökségnél Thaly Kálmán szóba hozta a da-Kaleh helyzetét s indítványozá, hogy utasíttassék a miniszterelnök, miszerint befolyását használja fel arra, hogy az osztrák-magyar követségek hivatalos helyiségeim a sárga-fekete lobogó mellett a magyar zászló is használtsassék.

Hozzászóltak e kérdéshez Szilágyi

Rusticus rusticum amat.

Nagyon sajnálom, hogy nem lakom állandóan a fővárosban, vagy hogy nincsen módomban gyakran felrúndulni Budapestre, haládatosságból koronként elcsúsznak egy-egy tárczákot vidéki nyájas olvasóimnak, most itt vagyok s elmondok egyet mást.

Neveltetésem hiányos volt; magamat vádolom érte, a kelletnél több volt bennem a pezsgő erő, s a helyett, hogy lassan erényedtem volna hasznosan, kiütöttem a dugót s hasztalan folytam ki, a mi megmaradt, még most is pezseg, könnyű hab, de nem állandó. Oskolám az élet volt, sokat olvastam, de leginkább azért, hogy ne gondolkodjam. Olyan szemorú a hazátlanosságban gondolkozni. Feledtem már sokat, s tanultam egy keveset, a mi megmaradt szívesen osztom másokkal. Nyelveket felejtettem el, s ujakat nem tanultam, s mind ezt nem bánom. A késő ősz nyugodtan várja a rideg telet, csak egyet sajnállok, egy fölött bankódom, hogy rajzolni nem tudok. Naponta érzem hiányát, ma napsg féllembere, ki grafitnal nem tudja lerajzolni gondolatát, vagy följegyezni azt, a mit a természetben naponta lát. Gyermekeim nyomomban járnak, nem ók a hibásak, hanem a nagybányai rajztanár, ki szomjas hazafi s ha még csak úgy kedélyesen szopogatná, de nem, hanem... egész a sárga földig. Nagyszerű példa, hogy tanítványai az italt megutálják, nincsen szükségök lerészegített rabulogára, mint a rómaiaknál, — a bányai alumnus a rumoknak; csak az a keserves, hogy rajzolni nem tanulnak. Caveat Trefort!

Gyermekésem óta az írók és művészek társaságát kerestem, érintkeztem én már je-

D., Almássy Sándor és ismételt Tisza Kálmán megadva a szükséges felvilágosításokat. Csánády Sándor többször általános zajos derűtséget keltett, midőn kifogásolá a miniszterelnök 32.000 frtnyi járandóságait, mikor a többi miniszter oly nagyon van megedvedge a 12.000 frt fizetéssel.

A ház megszavazta a tételt, mellőzve Thaly határozati javaslatát és a Csánády által indítottványozott reduciót.

Kőrösi Sándor beszéde.

— a képviselőház f. évi decz. 2-án tartott ülésében, a kir. pótbírák kinevezése tárgyában.

Tisztelt képviselőház!

A ki a képviselőház tanácskozásait, sőt a nagy közönségnek is közügyeink iránti érdeklődését figyelemmel kíséri: azelőtt lehetetlen fel nem tűnne azon nem nagyon lélekemelő jelenségnek, hogy Magyarországon az igazságügyi törvényjavaslatok tárgyalása nem részesül azon figyelemben, mint a minőben részesülnek az idegrázó ügyek (Derűtség.)

A t. háznak egy kis Boszniai okkupációra és hevesi késvényre van szüksége, hogy idegeit felcéllozzák, s tárgyalásába egy kis elevenséget öntsének.

Ily észlelet után, megvallom, aggodalommal szolok fel, nem igazságügyi dologban, a tárgyalás ily előhaladott stadiumában felszólaló valóban nem kis bátorságot igényel.

De ha már bátorságot felirtattam magamat, még is bátorságot veszek magamnak saját nézeteimet elmondani, tisztelettel kérvén a t. ház becses figyelmét (Halljuk! Halljuk!) Hajdanában azt olvastam a curia épületének elején felírva:

„Institia est regnum fundamentum.“ (Felkiáltások ott van az most is!) Igaznak ismertetik-e még e nézet, s meg van-e még ez a curia épülete elején? nem tudom; igen régen nem jártam arra, s nem igen nézegettem (Felkiáltások: Ott van!) Valóban ha ott van, nagyon csodálkozom, hogy az igazságügyi fontosságát mégis annyira kicsinyeljük mind a házban, mind a házon kívül. Minden állampolgár szüksége van jól rendezett bírói szervezetre (Halljuk!) Egy kitűnő francia író azt mondja, hogy valamely nemzet fölényét más nemzetek fölött bírói szervezetének kitűnő volta adja meg (Ugy van!) a szélső baloldalon.) Minden hatalomnak az államban czélja a jogrend fenntartása. E czél elérésére az államhatalmak közül egyik sem működik oly hatálylally, mint a bírói hatalom. A törvényhozó és végrehajtó hatalom a jelent és a jövőt szabályozzák. A bírói hatalom, mint a végrehajtó hatalomnak egyik ága nem a jövő nehezégeit óhajtja elhárítani, hanem a magyar polgárok közt már keletkezett nehezégeket óhajtja megoldani.

les művésznőkkel is, s tán azért vagyok disz-

szinész. Velenczébe esmerkedtem meg 1866-ban, Vidéky Janos festő hazámfiával. Nagybik fiam tífuszba esett, édes anyja és Vidéky Ápolása meutették meg a haláltól, azóta lekötöztetett barátja vagyok, s a hányzor Pestre jövök, ő az első, kit meglátogatok, a fővárosi községit felső iparrájos kolában, melynek igazgató tanára, s ott busulom el magam, hogy rajzolni nem tudok, én ennel érdekesebb helyet Pesten nem igen ismerek.

Az oskolát 1879-ben alapították, 45 tanítvánnyal kezdtek, ma van 611. A műhelyből az iparosok járnak ide, a gyakorlati életből az iskolába; van 11 éves és 40 esztendő tanítvány; van keramia, üvegfestészet, szobrászati mintázat, építészeti, műszaki, szabad kézzrajzi és iparfestészeti osztály Öröm látni azokat a gyönyörű műveket, miket majolikára, üvegre, porcellánra festenek, és a mi a legfőbb, a t ö r e k v é s egészen magyar, a kancsók, vázakon, talakon, poharakon, kantákon az ekes tarka tulipánt, az iromba szegfű, a somogyi, veszprémi, debreczeni cifra szűrről, a kivarrt írha bundáról a majolikára, a porcellánra, az üvegre, csak hogy rendszereztesse, az ornamentáció szabálya szerint, s ezeket Vidéky nem kötelességből, de odaadó szeretettel fogalmazza, festi és tanítja. Máramarosba küld szönyeg mintarajzot, és Késmárkra abrosz mintát magyar ornamentációval.

A női osztályban láttam urbölyget, szegény proletár munkás lányka mellett ölse s finom dolgokat rajzolva, s lelkem örömevel ádvölöztem az egyenlőséget a művészetben, a munkában, a törekvésben, mely egyik-

(Helyeslések.) Fájdalommal kell bevallanunk, hogy nekünk véglegesen megállapított és consolidált bíró szervezetünk mai napig nincs. Mi az igazságszolgáltatás terén is folytonosan az atalculások nehezégeivel küzdünk. Törvények után törvényeket alkotunk meg; halomra hozzuk a törvényeket, s mikor egy készen van, már a másikhoz kell kezdenünk, mert érezzük annak hiányát. Ez egyébiránt nem rendkívül, ez természetes tanemény oly alamban, mint a miénk, mely még a középkor bilincseiből megszabadulni a mai napig képes nem volt. (Felkiáltások: Óhó! Derűtségek!) Hogy az eddigi kormányok és eddigi törvényhozások az igazságszolgáltatás terén épen nem tettek volna semmit, azt állítani nem lehet. Már eddig is maradó, becses bíró alkotásokat teremtett törvényhozásunk.

Elkülönítette 1869-ben az igazságszolgáltatást a közigazgatástól, megteremtette a független bíróságokat. De meg kell vallanunk, hogy még a végzetlőt igen messze vagyunk, s még sokat kell tennünk, hogy az újkor Magyarországot felépíthessük. Sokat kell még tennünk, hogy igazságszolgáltatásunkat azon színvonalra emeljük, melyet a mai kor és a mai társadalom követelményei igényelnek. De t. ház az isten sem egy, hanem a szentírás szerint hat napon teremtette a világot. (Élénk derűtségek.) Igazságszolgáltatásunkat sem lehet egy napon oda emelni, hova a kor kívánalmait szerint az emelni kellene. Igazságszolgáltatásunk lassan ugyan, de tagadhatatlanul halad. E lassu fejlődésből magyarázható meg az, hogy igazságszolgálmányunk csak apró részletekben nyerhető meg a törvényhozástól a napról-napra megélhetéshez és a végleges szervezéshez szükséges anyagot. Hazai igazságszolgáltatásunk tehát csakugyan lassan, de mégis halad. Epen így czélból terjesztette be az igazságszolgálmányt azon javaslatot, melyben a budapesti kir. táblához kilenc, a marosvásárhelyihez 3 pótbiro alkalmazását kéri.

Az igazságszolgálmány bizottság meggyőződéséről, hogy a két kir. táblánál csakugyan munkaerő szaporítására van szükség, azon véleményben volt, hogy ezen munkaerőt szaporítani kell, hanem elterőleg az igazságszolgálmánytervezet javaslatát akként akarja javítani, hogy a budapesti kir. táblához hat rendes és három pótbiro, marosvásárhelyihez 3 rendes bíró alkalmazását indítványozta rendszeresen. A t. igazságszolgálmánytervezetben tüztesen kifejtette, hogy 1870 óta a két királyi táblák teendője folytonosan emelkedésben van és ezekre megy azon ügyeknek és pereknek száma, melyeket fel kellene dolgozni, de a mostani létszámában ott alkalmazott bírák legnagyobb szorgalom és erőfeszítés mellett sem képesek azt feldolgozni.

Már t. ház, ez valóban szomorú kép hazánkról, mert az nem valami örömdetes jelenség, hogy valamely államban annyira szaporodnak a perek, hogy nem győzzük évről-évre a bírakat szaporítani. Epen az ellenkező történik most Franciaországban mert ott már néhány nemesek első folyamodásu, de felelőviteli törvényeknek epen semmi dolga nincsen és arról tanácsokznak, hogy meg kell őket szüntetni. Mik ezen jelenségek okai? En azt t. ház most ezzel nem fejtegetem, most nincs napirenden. Hanem ha ez a tény így van; ha csakugyan annyira ügyhátrálék van ott, hogy a mostani létszámában ott levő bírák azt elvégeznék nem képesek. — pedig hogy így van azt statisztikai adatok igazolják — akkor a törvényhozásnak elengedhetetlen kötelességé vált, hogy e bajon segítsen s a felelőviteli bíróságainkat azon helyzetbe hozza, hogy igazságszolgáltatásunk jó hitelé sem a külföldön sem a belföldön meg ne ránkódtathassék.

Az igazságszolgálmánytervezet elengedőnek vélte, ha a budapesti kir. táblához 9, a marosvásárhelyihez 3 pótbiro alkalmaztatik. Az igazságszolgálmánytervezet ezzel nem elégszik meg hanem azt mondja, hogy 6 rendes bíró s 3 pótbiro a budapesti kir. táblához, amoda pe-

dig ismét 3 pótbiro kell alkalmazni; azzal indokolván azt, hogy a pótbiroi intézmény a jól felfogott igazságszolgálmánytervezet. Tökéletesen elismerem az igazságszolgálmánytervezet ezen indokolása alaposágát. En a pótbiroi intézmény fennállását igazságszolgálmánytervezet végzetlenül károsnak tartom. Káros a pótbiroi intézmény, először azért, mert a pótbiroi lélektanilag nem lenet azon független helyzetben az elnökkel szemben, melyben lenni kell minden bírónak, mert a pótbiroi elnöke jó véleményétől mit az igazságszolgálmánytervezet fel fog terjeszteni — várja a rendes bíróvá leendő kinevezését.

De kárteknő intézménynek tartom azért is, mert a felekkel szemben nem bír a szükséges tekintéllyel; ezen kívül a felek elvesztik az igazságszolgálmánytervezet bizalmukat, ha megtudják azt, hogy felebbezett pereiket nem rendes bírák, hanem csak olyan (általános derűtségek) pótbirok intézik el.

Nem helyeslem és fogadom el részéről mindamellett, hogy indokait helyeseknek tartom, az igazságszolgálmánytervezet indítványát; nem fogadom el pedig azért, mert itt csakugyan azon dilemma áll, hogy a pótbiroi intézmény vagy jó, vagy nem jó. (Halljuk!) Ha jó, akkor az igazságszolgálmánytervezet javaslatát szerint alkalmaztassék mindenütt pót bíró vagyis összesen 12; ha nem jó, akkor vetessék el a pótbiroi intézményt és alkalmaztassék 12, rendes bíró. Ez a logikai következetesség, ez logikus eljárás. (Igaz! ugy van! a szelsőbaloldalon.) En t. ház, részéről hajlandó volnék arra szavazni, hogy mind a tizenkét bíró, rendes bírói minőségben neveztessek ki — hiszen nincs itt a pénzügyminiszter ur, hát nem indítványozni, (Derűtségek.) hanem mégis attól felek, hogy jelenlegi pénzügyi viszonyaink között nem lenne kivihető, de még ha kivihető lenne is, ha azon áldozatokat meghoznánk is, nem tartom czél szerűnek, hogy most szaporítsuk a rendes bírák számát, mert ha most 12 rendes bíró kinevezetnek, taian azt mondának hogy no eleget tettünk az igazságszolgálmánytervezet követelményének a többi pótbiro had maradjon meg. En tehát a pótbiroi intézménynek ellenesége lévén, ezen kérdést ez által eldöztöztünk látom.

De nem fogadom el az igazságszolgálmánytervezet indítványát azért sem, mert a királyi táblának sokszor emlegetett decentralisatioja meg nem történt meg. En ugyan nem tudom, hogy mikor fog megtörténni, de hogy minél előbb megtörténjen, azt igazságszolgálmánytervezetben kívánatosnak kell kijelentem. Már most, t. ház, ha a királyi tábla decentralisátik, az fog történni, hogy a fővárosi kir. táblai bírák nagy része kell, hogy kihelyeztessek a vidékre, és akkor már azok fizetését nem lehet alább szállítani; tehát azokat azon magasabb fizetéssel kell kihelyezni és en ezt most decentralisatio előtt, helyesnek nem tartom, hanem helyes lenne akkor, mikor a decentralisatio megtörtént. Itt majd mind kifogom fejténi.

En a pótbiroi intézmény végleges megszüntetését kérem. Ezek azok az okok, a melyek engem arra bírnak, hogy ne fogadjam el az igazságszolgálmánytervezet indítványát, hanem ideiglenesen kisegítőképen elfogadjam a miniszter ur javaslatát.

De kijelentem, hogy a legesleg ideiglenebb intézkedésképen fogadom azt el, és az igazságszolgálmánytervezet indítványát oda hajtánám módosítani, hogy az igazságszolgálmánytervezet utasittatik, miszerint a pótbiroi intézmény végleges megszüntetése és a kir. táblánál a fokozatos rendszerre alapított rendes bírák felállításának tervezete iránt adjon be még ezen ülésszak alatt törvényjavaslatot haladéktalanul. Ekkép vélném én a pótbiroi intézményt véglegesen megszüntethetőnek.

De szabadjon még egy megjegyzést tennem, mielőtt beszédemet befejezném. Szabadjon kijelentem, hogy a kir. tábla decentrali-

satioja ne legyen továbbra is tengeri kigyó, a mely időnként felmerül, de soha meg nem valósul, hanem az mint csakugyan halaszthatlan szükségesség létesíttessék a lehető legrovidebb idő alatt. Nem szabad még az áldozatoktól sem visszaríadnunk, hogy ha bírói szervezetünk végleges megállapítása és a kir. tábla decentralisatioja iránt e házban törvényjavaslat fog benyújtani, mert az igazságszolgálmánytervezet fordított pénz nem holt töké, hanem productio töké, a mely a közjólét fokozásában ezerszer hozza meg kamatjait. (Közbekiáltás szelső bal felől.) Franciaországban minden contonban van egy bíró és minden kerületben egy törvényeszek; azonkívül van 25 felebbevíteli törvényeszek és egy semmitőszék. Ezen bíróságoknál pedig összesen több mint 5000 bíró működik. Verhovay Gyula: Hogy van Boszniaiban? (Derűtségek szelső bal felől.)

Körösy Sándor: Azt Verhovay képviselő urtól én kérdezem, mert ő örökké Boszniával foglalkozik, tehát jobban tudhatja, mint én, a ki csak akkor gondolok Boszniára, mikor arra szükség van. (Derűtségek)

Mit gondol Mocsary t. képviselő ur azon tételre, hogy az igazságszolgálmánytervezet fordított költséget dusan visszazadja, azt nem tudom. De azt tudom, hogy más polgárosult államokban ugy fogják fel e tételt, hogy a lehető legnagyobb pénzáldozatokat hozzák a bíróságok s az igazságszolgálmánytervezet fenntartására. Angliáról azt szokták mondani, hogy csak 19 bírája van és 4 törvényeszéke. Hát ez Westmünsteri törvényeszekre csakugyan ugy van; hanem Angliában minden megyében van egy törvényeszek elegendő számu bírákkal ellátva és azonkívül ezerszer meg azon békebírák száma, a kik bírói funkciókat teljesítenek.

Roppant pénzüsségekre kerül ezen bíróságok fenntartása, mert Angliában egy legfőbb törvényeszeki bírónak évi fizetése 125—250 ezer frank közt változik; a megyei bírák évi fizetése 37 500 frank. Amerikában egy legfőbb törvényeszeki bírónak évi fizetése 50,000 frank, egy kerületi törvényeszeki bírónak 30 000 frank, egy járásbíróé 25,000 frank.

Ne méltóztassék megijedni t. ház. (Derűtségek. Halljuk!) En nem azért hoztam fel ezeket, mintha indítványozni akarnám, hogy mi is ily roppant fizetéseket adjuk bíráinknak, mert ezt a mi országunk sok oldalról igénybe vett kinstára nem engedi meg. Hanem csak jelezni kívántam azt, hogy nálunk meg a legfőbb törvényeszeki bírák fizetése is oly csekély, hogy az élet anyagi szükségletei fedezésére és a bíró társadalmi állásának fenntartására epeüsséggel nem elegendő.

Nekük a rendezéssel együtt nem szabad tovább halasztanunk a bíráknak is rendszeres, és pedig tisztességes fizetéssel való ellátását. Meg kell azt tennünk, ha másképp nem, ugy a mint azt egy francia államférfi Odillon Barrot tanácsolta, hogy t. i. apaszszuk bíráink létszámát és emeljük fel fizetéseiket.

Hát t. képviselőház ugylátszik, hogy Poroszország elfogadta Odillon Barrot-nak tanácsát. Poroszországban volt régebben, 27 felebbevíteli törvényeszek és 278 kerületi törvényeszek. Es mit tettek Poroszországban? Kiterjesztették az egyes bírák hatáskörét és 13-ra redukálták a felebbevíteli törvényeszek számát, a 278 kerületi törvényeszeket pedig leszállították 19-re, de fölemelék az egyes bíróságok létszámát 1093-ra.

A bírói egysége kitünő elv t. képviselőház! A mely bíró csak magától függ, a mely bíróra bírótársa befolyással nincs, a mely bíró maga felelős a maga ítéletéért: az a bíró lelkiismeretesebben jár el és pontosabban hozza meg ítéletét mint az, a ki a felelősséget másokra háríthatja át. En tehát azt tartom t. képviselőház, hogy apaszszuk bíráink létszámát és emeljük fel összes bíráink fizetését annyira, hogy ne csak név szerint, csak itt a törvényben, hanem valóban is független bírák legyenek.

— Éreztem, hogy nincsen meg az értelmesemmiáron.

— Igen, mert a színeket vette árnyéknak, mondja Vidék.

Kezet szoritottam Gáborral, — s kimentünk.

— Különös, mondám Vidéknek.
— Mondok én neked ennél még különösebbet. Mikor ide jött s elhozta rajzait, apróra néztem egymásután, mind másolatok voltak, s azt mondom neki: Gábor! mondja meg nekem, hogy van az, hogy maga mint pásztor ember, mindig künn lévő a mezőn, nem rajzolt semmit természetben.
— Nem értem, mondám Gábor. Igen, hogy nem jutott magának eszébe lerajzolni ugy, a mint az isten azt megteremtette, a hegyeket, a fákat, a birkákat, a vizet, a kutat, lerajzolni azt, a mit lát a természetben. Erre a fiu elkepedt — hánmúva meresztette rám szeméit — gondolkodott, s mint a vaknak, mikor leveszik a hólyagot szeméiről s lát; s látja a világosságot, a tárgyakat, a megvilágítást, az árnyékokat, az árnyék különböző fokozatait, a távlatot, a színeket s annak vegyületeit, lehajtott a fejét, s meghatottan mondta: Istenem! ez nekem nem jutott eszembe!

Es nekem eszembe jutott Fra Beato angelico a szent barát, ki térden állva s imádkozva a meggyőződés hitében s vallásos rajongó eksztázisban festette a szűz anyát, a mater dolorist, a szárnyas éneklő és zenélő szöke angyalokat, az orgonáló szent Ceciliát s azokat a szende szerény ideálisztikus szent képeket, melyek ma is a katolikus vallás szent festészetének remek gyöngyei.

Nem akarom a t. képviselőház türelmét tovább fásztani, (Halljuk!) hanem egyszerűen kijelentem, hogy az eddig közlött határozatok és indítványok, valamint az igazságszolgálmánytervezet indítványának mellőzésével, én részéről az igazságszolgálmánytervezet iránt benyújtott javaslatot kívánom a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. Egyidejűleg a következő határozati javaslatot nyujtom be:

Mondja ki a t. képviselőház, hogy a királyi táblák bíráinak szaporítására vonatkozólag a részletes tárgyalás alapjául az igazságszolgálmánytervezet által benyújtott törvényjavaslat fogadtatik el; egyidejűleg utasittatik az igazságszolgálmánytervezet, hogy a pótbiroi intézmény megszüntetése és a királyi táblánál a fokozatos fizetési rendszerre alapított rendes bírói állomások felállítására még ezen ülésszak alatt az országgyűléshez törvényjavaslatot nyujtsunk be, kerem határozati javaslatom elfogadását.

A magyar orvosok és természetvizsgálók pályakérdései.

A magyar orvosok és természetvizsgálók kp. áll. választmánya a XXII-ik vándorgyűlésnek határozata alapján, következő pályakérdések megfajtesét tüzi ki:

I. Előterjesztendő a hazánkban honos kelevény (furunculus) és pokolvar (anthrax, carbunculus) okainak tapasztalatai adatok nyomán való meghatározása.

Jutalma dr. Szurmák Vilmos adományából 300 frt, a pályamunka beküldésének határideje 1884. évi május 30-ig terjed, és ugyez évben tartandó XXIII-ik vándorgyűlésen fog a pályanyertes mű szerzőjének a jutalom is odaítélteni.

II. Megirandó az orvosi tudomány Magyarharbonban fejlődésnek története, a legrégibb időtől a mai napig.

E pályamunkában különösen tekintetbe kell venni: mikor, miféle népnepnyalvák, járványok s kiválóbb tájkorok (himlő, mirigyvész, pestis, hányászekelés, cholera mocsárszáz stb. dühöngtek hazánkban, melyek az orvosi kutatásnak alapul és anyagul szolgáltak; b) miképen jártak el a kormányférfiak e kórok elleni óvintézkedések körül, mit használtak orvosi elődeink e betegkegygykezelésében, nevezetesen miben állott koronként az orvosi gyogygyakorlat és miképen fejlődött az a mai állapontig, a hajdani dogmaticusoktól kezdve a legújabb élettani gyogygyaszatig, és vajjon hazai orvosaink melyik orvosi tanodához csatlakoztak?

Jutalma dr. Poor Imre adományából 100 db. arany; a pályázati idő 1885-ik évi deczember hó 31-ig terjed, s a XXIV. vándorgyűlésen ítéltetik oda.

III. A Balassa János nevét viselő pályakérdés határideje 1883. april 1-en jár le.

Pályázók az 1880. april 1. napjától 3 év alatt, tehát 1883. april 1. megjelenő abszolút becses bíró legjobb orvostani vagy természet-tudományi munka. Jutalma 100 arany. Felhívtnak azok, kik a fentebbi idő alatt nyomtatásban megjelent műveikkel pályázni akarnak, hogy azokat 1883. april 1. a magyar orvosok és természetvizsgálók elnökségéhez (Dr. Kovács J. Budapest IV. vármázkörút 4.) beküldeni sziveskedjenek; meggyőztetvén, hogy a pályázatból a be nem küldött munkák nincsenek kizárva.

IV. Degenfeld gróf ő méltósága, a magyar orvosok és trnoz. XXII gyűlése elnökének szives adományásából 100 arany tüzetek ki pályadíjult oly orvosi vagy természet-tudományi munkalatra, melynek megírásával, beküldendő munkatervet tudományos becses korszerűség alapján, a pályázó megbizatik. Felteletek: az orvosi műnek tárgyát az egészség-tanból kell merítenie, a természet-tudományi-nak Debreczen s vidékének, vagy általában Magyarországi vagy annk valamely részének természetrajzi, meteorologiai, földrajzi vagy gazdasági viszonyaival kell foglalkoznia. A munkatervet 1883. jan. 30-ig adandó be az elnökséghez. A munkának 1884. jun. 30-ig kell elkészülnie, s bírálat végett az áll. közp. v. elnökségéhez benyujtania. A munkának abszolút tudományos becses kell bírnie, önálló tudományos buvárlat eredmények kell lennie, hogy neki a XXIII vándorgyűlésen a díj kiadathassék. A munkatervet mellett az író neve nyíltan kijelentendő. A munka az írónak tulajdona marap.

Kelt Budapestben, a magyar orvosok és tv. áll. közp. választmányának f. évi nov. 24-én tartott üléséből.

Dr. Staub Möricz, jegyző.
Dr. Kovács József elnök.

A hadmentességi díjkötelesek figyelmebe.

— Hirdetmény. —

Az 1880. évi YXVII. t. czikk 13. §. 3 dik pontja értelmében, minden e városban s ennek területén lakó mezőgazdák, gyártulajdonosok, gyárigazgatók, kereskedők, iparosok, vállalkozók, szülők, gyámok ezennel felhívtnak, hogy a náluk alkalmazásban álló vagy családtagok és gondnokságok alatt élő hadmentességi díj fizetésre kötelezett munkásaikat, segédjeiket, cselédjeiket, családtagjaikat, illetve gyámoltjait — legyenek azok idevaló illetőségűek, vagy vidékről Debreczenbe költözötttek is, — komolyan oda utasítsak, hogy az 1883-ik évi hadmentességi díj kivetéséhez szükséges vallomástétel végett jövő 1883. évi február 1-től ugyanezen hó 28-ig a város házában levő hadmentességi díj kivető hivatalban, minden további téves kivetés, illetőleg megrovatás kikérülése czéljából munkaadóikkal együtt — mulhatlanul

megjelenjenek zett törvénykezvetett hadmentességi díj kivetésére kötelezett munkásaikat, segédjeiket, cselédjeiket, családtagjaikat, illetve gyámoltjait — legyenek azok idevaló illetőségűek, vagy vidékről Debreczenbe költözötttek is, — komolyan oda utasítsak, hogy az 1883-ik évi hadmentességi díj kivetéséhez szükséges vallomástétel végett jövő 1883. évi február 1-től ugyanezen hó 28-ig a város házában levő hadmentességi díj kivető hivatalban, minden további téves kivetés, illetőleg megrovatás kikérülése czéljából munkaadóikkal együtt — mulhatlanul

Együttal díjköteles felhívtnak az év hadmentességi díj kivetésére kötelezett munkásaikat, segédjeiket, cselédjeiket, családtagjaikat, illetve gyámoltjait — legyenek azok idevaló illetőségűek, vagy vidékről Debreczenbe költözötttek is, — komolyan oda utasítsak, hogy az 1883-ik évi hadmentességi díj kivetéséhez szükséges vallomástétel végett jövő 1883. évi február 1-től ugyanezen hó 28-ig a város házában levő hadmentességi díj kivető hivatalban, minden további téves kivetés, illetőleg megrovatás kikérülése czéljából munkaadóikkal együtt — mulhatlanul

Ez alkalommal mezőgazdák, iparosok stb. álló, valamint adandó fiatalokat és segédjeiket meg kell mutatni, — tehát fizetésre kötelezzük, hogy ha kinyerhetése hadmentességi díj kivetésére kötelezett munkásaikat, segédjeiket, cselédjeiket, családtagjaikat, illetve gyámoltjait — legyenek azok idevaló illetőségűek, vagy vidékről Debreczenbe költözötttek is, — komolyan oda utasítsak, hogy az 1883-ik évi hadmentességi díj kivetéséhez szükséges vallomástétel végett jövő 1883. évi február 1-től ugyanezen hó 28-ig a város házában levő hadmentességi díj kivető hivatalban, minden további téves kivetés, illetőleg megrovatás kikérülése czéljából munkaadóikkal együtt — mulhatlanul

Vége az pontja alatt e ségi díj kötelesek azok joi, vagy körül 30 nap alatt kiállítására há gármasterének teljesítése es rokon, ki az zött határidő pénzbírsággal

— A de ber hó 6-án melyen a (pr intézkedés fo — Iskolá tanácstermébe u. 3 óraker tárgy: Előnö — A jo melyről hó 1 nuárius hó 1 — Gazo mindazon ura tévedésből ne a belső gazda jelentkezni s z ó s é g.

— A d selve vannak c z u k o r a e és pénzügyi este a küldött tartottak s a

— A t megtartandó sülünk igen urak maguké guk szándékú ismerőseiket panaszokat, r iránt fölmerü az ülőhelyek szik elhárítat szuk is, hogy

— A J Antal ügyvéd perest ur 1 Fogadják a m lelkü adomán reczen, 1882 elnök.

— Nyil ur 3 frtot vo letünk tőkéje egylet nevébe 1882. decz. 1 egyleti elnök

— A kitünő népszab pompás tek egymást azonban V a ség lépten-nyog sós ovatióval enekeit. Tüzi kik menyecsék Blaháné óta nem aratott

nek nemes szenvedélyét fokozza, másikának meg kehyeret ad.

Bementünk a szobrázati minta osztályba. V a s a d y Ferencz szobrázati tanár igazi magyar sziveséggel fogadott, nem volt itt hajlongás, filiszteri ceremónia, professzori fesz, hanem egyszerűség, mint azok az antik minták, melyeket tanítványai másoltak: m u t a s á k m e g a m i k e t d o l g o z n a k! s a tanítványok jó kedvvel, örömmel, készséggel mutatták s örültek, hogy érdekel s részvételt nézzük tanulmányaikat.

A szabad kézirajzi osztályban egy érdekes egyéniséggel ismerkedtem meg: D ö m ö t ö r Gáborral.

G y ö r m e g y e K o u y helységében lakott két paraszt testvér tu, az egyik juhász gyerek és festő, a másik pásztor kondás és költő volt. Ennek a két kamasznak ott a hasznos eszébe jutott, hogy lejönnék Pestre, s meglátogatják J ó k a i t. Csodálatos, hogy a j ó s á g n a k delejéről vonzereje van, sohasem láttam kis gyermekeket rosz emberhez lapulni, s ösztönserűleg megérik, ki képes őt szeretni, a ki szeretni tud, az nem lehet egészen rosz, a szeretet nem szerelm, mely jóra roszra vezethet egyaránt, mely lázas szenvedélyben tör ki, s alkotja Romeót az öngyilkost, vagy Ot-hellot a gyilkost; a szerelem felkorbácsolt viharos tenger, a szeretet csendes tiszta tükür tő vize. Ez nem új, de igaz.

De menjünk tovább. — J ó k a i n a l hagyjuk el.

D ö m ö t ö r Gábor ilyenén beszélt el nekem történetet.

János az öcsém szemfájásban szenvedett, az egyik szemére egészen vak; nem járhatott ki a csorda után, otthon ült és olvasgatott

mindenfelét, a mit kapott, kalendáriumot, T a t á r Pétert s J ó k a i urtól is két kötetet, ő es-téknint elbeszélte nekem a mit olvasott, én lemasolgtam a képeket a kalendáriumból, később azokat, a mik a k o r e s m a f a l n c s ü n g t e k, János megkapta F o r t u n a t u s t J ó k a i urtól s az annyira megtetszett neki, hogy azt mondta, menjünk le s látogassuk meg J ó k a i urat. Nem tudtok hol lakik, de valószínű, hogy Pesten; azt tudtuk, hogy Komáromban született, ha Pesten nem lakik, ugy Komáromba megyünk. Esztergom felé jöttünk s ott irt János egynehány verset, Budára érve meg voltunk éhezve, s bementünk egy pékhez kényeret venni, kérdeztük ismerik e J ó a i urat, mondták, hogy igen, meg azt is, hogy a stáció-utcában lakik, és olyan jó volt az pék, hogy oda kísértett, de J ó k a i ur nem volt otthon, azt mondta a kapusné, jöjünk holnap visszajöttünk, én elbeszéltem a kapusnénak, hogy mit akarunk s kik vagyunk; J ó k a i ur bekérte a János verseit, meg az én rajzaimat, nekem egy egész tarisznyával volt, s kiküldött két forintot, s azt izente, hogy jöjünk holnap, másnap Róza kisasszony megézte a rajzaimat, megdicsérte és igen igen jó volt hozánk, nem csüggesztett el, hanem bátorított, s a nagyságos asszony is, oda fogadtak a házhoz később ide küldtek az iparrajziskolába, most a III-ik gimnáziumot tanulja a piaristáknál s iskolamestert csináltat belőle.

— Hogyan jött maga arra a gondolatra, hogy rajzoljon?

— Hogy, János öcsém csak ugy magától versbe beszélt, én gondoltam rajzba írok.

— Tudott-e írni?

— Igen.

— S mikor rajzolt később észrevette-e hibáit.

megjelenjenek; mert ellenkező esetben az idézett törvények 20. §-a alapján a reájok kivetett hadmentességi díj háromszoros egész hatszoros összegének megfelelő pénzbírsággal fogják büntetni.

Együttal minden egyes hadmentességi díjköteles felhívatik az iránt, hogy az 1883. évi hadmentességi díj alapjául szolgáló 1882. évi egyenes állami adókat tartalmazó adókönyveiket -- hadmentességi díj könyvével együtt -- legyen az saját személyére, vagy szülei nevére kiállítva, azon hátszám feljegyzése mellett, melyben lakik, okvetlenül magával hozza; valamint az évközben beállott lakváltozását bejelenteni szoros kötelességének ismerje. Azon esetben pedig, ha valamely hadmentességi díj fizetés re kötelezett egyén a városból elköltözi vagy távozni kívánna, a reája kivetett hadmentességi díjat egyszerre lefizetni, s elköltözhetésére, vagy távozására a város polgármesterétől jelentkezés mellett szóval engedélyt kérni köteles, ellenesben a fent idézett törvény 20. §-a értelmében érekeny pénzbírsággal, esetleg megfelelő fogással fog sújtani.

Ez alkalommal ismételve felhívhatók a mezőgazdák, gyártulajdonosok, gyárigazgatók, iparosok stb., hogy a nálók a kalmazásában álló, valamint a még ezután szolgálatukba fogadandó fiatalabb koru cselédjeiket, munkásaiikat és segédjeiket -- ha csak nem katonák -- mit katonai könyvecskéikkel igazolni tartoznak, -- tehát multhatatlan hadmentességi díj fizetésre kötelesek, kivétel nélkül oda utasítják, hogy hadmentességi díj könyvecskéjüket kinyerhetése czéljából, a városházánál levő hadmentességi díj kivető hivatalban okvetlenül megjelenjenek, és mig azza magukat nem igazolják, szolgálatukba be ne fogadják, mert ha ily hadmentesek tartózkodási helye később kipuhatolatik, azoknak hadmentességi díja feltétlenül azon munkaadó terhére fog kirovatni, kinek szolgálatában feltalaltatik, -- és a mely munkaadó, munkását vagy cselédjét a fentebb körülírt kötelességekre nem szorítja, valamint ily egyént vallomástétel után addig, mig az ez évre kivetendő hadmentességi díjat be nem fizette, vagy azt fizetéséből vissza nem tartotta, szolgálatából elbocsátja, említett díj az idézett törvény 11. §-a alapján a munkaadó által lesz fizetendő.

Vége oly esetekben, midőn a 13. §. 3. pontja alatt említett védkötelesek hadmentességi díj kötelezettségük ideje alatt elhalnak, kötelesek azoknak szülői, gyámjai, esetleg nejei, vagy rokonai az elhalálozástól számított 30 nap alatt az illető e czélra bélyegmentesen kiállítandó halotti bizonyítványt a város polgármesterének bemutatni, mivel annak nem teljesítése esetén azon szülő gyám, nő, vagy rokon, ki az ily halotti bizonyítványt a kitűzött határidőben be nem mutatja, 1-5 frtnyi pénzbírsággal büntetetik meg.

A városi tanács.

Napi hírek.

A debr. ref. egyh. tanácsának december hó 6-án d. e. 10 órákor közgyűlése lesz, melyen a presbyterium újra alakítása iránti intézkedés fog tárgyalatni.

Iskolaszéki ülés. A debr. ref. egyház tanácstermében december hó 6-ik napján d. u. 3 órákor iskolaszéki ülés tartatik, melynek tárgya: Előki jelentés és folyógyekek.

A jogász ifjúság idej fényes bálja, melyről már volt alkalmunk megemlékezni, januárius hó 19-re tűzött ki.

Gazdászál. Tisztelettel felkérnek mindazon urak, kik a gazdászálra meghívott tévedésből nem kaptak s arra igényt tartanak, a belső gazdasági tanácsot igazgatóságánál jelentkezni sziveskedjenek. -- A r e n d e z ő s é g.

A debreczeni kereskedők is képviselve vannak azon küldöttségben, mely ma a c z u r a d ó elterlése iránt a kereskedelmi és pénzügyminisztereknél megjelent. Tegnap este a küldöttség tagjai ismerkedési estélyt tartottak s a miniszterek által ma fogadtattak.

A tisztviselő egyesület holnapután megtartandó zene- s táncestélye, mint értesülünk igen látogatott lesz, mert a tisztviselő urak magukévá téve az ügyet, nemcsak maguk szándékoznak tömegesen megjelenni, de ismerőseiket is buzdítják a részvételre. Azon panaszokat, melyek a terem rossz akustikája iránt folmerültek, a rendezőség az emlvény s az ülőhelyek czelszerű elhelyezése által igyekszik elhárítani, s a látottak után itelve, hisz szak is, hogy ez sikerülni fog.

A jogász önképző-kör javára Tóth Antal ügyvéd ur 5 frtot, Szabó János esperest ur 1 frtot volt szives adományozni. Fogadják a m. tisztelt adományozó urak nagy-lekü adományaiért hálás köszönetemet. Debreczen, 1882. decz. 5. N e m e t h y Károly, elnök.

Nyilvános köszönet. Lánckzy Sándor ur 3 frtot volt szives adományozni segélyegyletünk tőkéje gyarapítására, fogadja érte az egylet nevében őszinte köszönetem Debreczen, 1882. decz. 5. C s á k János, gazdasz segélyegyleti elnök.

A piros bugyeláris" Csepreghi egyik kitűnő népsziművét láttuk tegnap színházunkban pompás előadásban. Színészeink vetekedtek egymást felülmulni. Az előadás központja azonban V a d n a y kisasszony volt. A közönség lépten-nyomon zajosan tapsolta és valóságos ovatióval kísérte kifejező játékat és gyujtot ekeiket. Tűzről pattant eleven csekolni való kis menyecske volt. Bátran elmondhatjuk, hogy Blaháné óta színpadunkon hasonló sikert még nem aratott ékesnő, és a menyire magára

vonja a figyelmet operette szerepeiben, épp úgy feltudja kelteni maga iránt az érdeklődést és vonalmat a népsziművekben is.

Hangverseny műsorozat. A tisztviselő által csütörtökön rendező hangverseny műsora a következő: 1. Fel fiuk fel, férfi négyes éneki a d a l a r d a. 2. Pusztai hangok, Hubay Jenőtől hegedűn előadja Szabolcs Lajos. 3. Szavaltat Kovács Józseftől 4. Magyar dalok éneki Kubai Tóth Mariska. 5. Vouos négyes Mozártól, előadják Hock Márton, Hitesy és Zeller urak. 6. Népdalok, czimbalmon Domahidi Elemér. 7. Népdal egyveleg, éneki a d a l a r d a.

Kicsérölt bot. A ki szombaton este tévedésből a casinóban egy botot kicsérölt, legyen szives azt oda visszavinni, a hol sajátját megkaphatja.

A Petőfi szobor minta felállítására adakoztak: Algya Sándor százados 1 ft, Fisch Ignác 1 ft, Gorov Miksa 1 ft, Szlavy százados 1 frt, Fügetlenségi kör 5 frt, Alódi takarékpénztár 2 frt, Szel János 2 frt. A hetedik közlemény összege 13 frt. Köszönetet átvettem Debreczenben 1882. decz. 5. Balogh Ferencz igazgató tanár.

A Petőfi szobor minta tárgyában nyilvánosan jelenthetem, hogy a tett kiadások eddigelé a következők: a) Turbán Károly bécsi ércöntőnek a szobor részek bepakolásáért s a 43.000 kilogramm súlynak a bécsi indóházhoz szállításáért a beküldött nyugta szerint kifizetett 92 frt; b) Bécsből-Debreczenig vasúti szállítás és raktdíj 87 ft 38 kr, c) Beszállítás 11 ft 16 kr. d) Levelezési díj 81 kr; a kiadások összege 191 frt 35 kr. Az eddigi adakozások összege a hirlepillag köztudomásra jutott het közleményben tesz 222 frt. 59 kr; van tehát jelenleg készlet 31 ft 24 kr, mely összeg a szobor felállítására, talapzat készítésére a szobor bronz szímmel bevonására nem elégséges. Kérem tehát mindazon tisztelt urakat kikhez az adakozási izek elküldettek és még hozzá vissza nem juttattak, azoknak minél eebb alóírozthoz beküldésére. A tájékoztatást kérő és felhívó levele a mintázó szobrász Huszári Adolf urhoz már elküldöttem s az eredményről annak idején lesz szerencsem a nagyérdemű adakozó közönséget értesíteni. Kelt Debreczenben 1882. decz. 5. Mely tisztelettel Balogh Ferencz a kollégium akadémiai igazgató tanára.

Tűz. Vasárnap d. e. 3/11 órákor hat van utczán, 1098. sz. házban, a keménybe befalazott fedélgerenda kigyulladt. A tűzoltó-erőtananyag a tűzesetről jelentés tétetven, a terjedő tűz a kivonult őrség által elolotott. Tegnap esti 1/9 órákor pedig az iránt tétetett jelentés az őrtanyán, hogy Rác Lajos bádócs utcai mézárészékében tűz van; a tűzörseg azonnal kivonulván, a mézárészék ajtaját kifizetette s a tűzet eloltotta. -- A tűz egy szenes fazékból tamadt, melyet egy zsidó ur kofaféle a mézárészékbe szokott ócskaságival együtt éjjelre beraktározni. A szenes fazékban a parázs nem lévén eloltva, a közvetlen mellette hányt ócskaságok tüzet fogtak. Az ilyen gondatlan egységeket ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

Krecsányiné Kiss Veron jutalomjátéka pénteken lesz, mely alkalmából egy nálunk rég nem adott régi jó magyar vígjáték "A farsang iskolája" kerül színre. A művésznő méltó kedvence a közönségnek s így a kitüntetések valóságos kis ünneppé fogják várszolni a péntek estét. -- Ez előadásra a színházi pénztárnál már előjegyeztenni lehet.

Szép próbálót volt szombaton este a "Koroná"-ban, hol Alföldi Károly jeles tánczenitő tartotta utolsó-estélyt tanítványival. A jelen volt szülők a legnagyobb meglepéssel nézték gyermekeik öyges és elegans tánczeit. A közönség csaknem hajnalig táncolt jökedvvel.

Óriási postarablás és rablógylkoság történt szombaton a főváros közleleiben Soroksár mellett. A könyvek és iratok alapján konstataáltak, hogy a rablók összesen 18.983 frt 93 kr raboltak el. A helyszínen megejtett vizsgálat konstataálta, hogy három pénzes zsák a kocsiban maradt. A pénzes zsákok teljesen ériztetlenek voltak. Mikor felbontották, kiderült, hogy a rablók 36.224 forint 78 krajczárt hagytak ériztetlenül. Egy tudósítónk a következőket írja: Szombaton este hét órákor a szentkúti kaplona mellett megtámadták a kocsit és mind a kocsist, Fischert Venczelt, mind kísérőjét, Kapellert Mihályt agyonlöttek. A lövés egész közlelő történéhet, mert a kísérő bundáján meg a pisztoly csővének a lenyomata is meglátszott. A kocsival a tett elkövetése után a rablók a szőlők melletti dűlőtra tértek s mintegy 120 lépésre az országúttól a kocsist a szőlőárokba dobták és pokrócczal leborították. Ettől valami husz lépésre a kísérőt, Kapellert Mihályt dobták le a szőlőárokba, bundáját leapták a kocsiról és beborították vele. Ezután a kocsival egy már jobbra kanyarodó dűlőtra tértek s annak ajtaját csákányfele eszközökkel feszítgették. Azután a lakatot leütötték és a zárat feltörték. Tizennégy postaszákokat felváltak, abból két pénzes zsákba hánytak az aróbb pénzes csomagokat, melyekben mint már fentebb említettük, 18.983 forint 93 kr volt. Egy nagyobb csomagot, melyben három pénzes zacskó volt, s a melyben, mint fentebb jeleztek, 36.224 frt 78 kr volt elhelyezve, a tolvajok a hóba dobták. -- Azt hitték, hogy könyvek vannak benne. E nagy pénzeszség Soroksáron adatott fel. A kocsis revolverét levágták a derekára kötött szíjról és magukkal vitték; a kísérő kilövetlen puskáját pedig a hóban hagyták. A lovakon valószínűleg elnyargaltak, s később bocsátották szabadon, mert a szegény párok, egészen kifáradva, éjfeluten érkeztek meg Soroksárra, mig a rablás esti 7 órákor történt.

Kiss Mihály csendbiztos vasárnap delben a helyszíre sietett és esti öt órákor a postakocsit a hullakkal együtt a soroksári közlegházához szállította; s az esetről Pestmegye alispánját értesítette.

Rossz szomszédsgatörők átok. Di ószegen rég idő óta torzszakodásban eltek Barna József és Sütő József házszomszédok. Az összeszólkodásra, néha össztözésre, mint rossz szomszédoknál lenni szokott, minden csekélység elég okot szolgáltatott. De a mi az ellenségeskedést a kiengesztelhetetlenségig fokozá, kétségkívül Barna József ama tette volt, hogy udvaráról a vizet levezetendő, a szomszéd házának csepegőjébe árkot ástott s ezáltal Sütő József háziatál bizonynyal gyengítte. Sütő József háza csakugyan megromlott, sőt fala ki is dőlt, de ezt semmiesetre sem lehet egyedül a csepegő árknak betudni, hanem inkább az árvizes éveknak. Mult vasárnap, vagyis november 26-án, veletlenül találkoztak a piaci pálinkás boltban, hol nemskára heves szóváltásba elegyedtek, de tetlegességre nem került a sor, lehet azért is, hogy a belsővárosban voltak. Bizonyos idő múlva aztán jól felpálinkázva, egymású an mindaketten elhagyták a boltot. Nemskára úgy ebéd tájon, element Barna József a csillagvárosi kocsmába s ott iddogált, ezt Sütő bizonyosan látta, mert szintén oda tartott, de még utközben egy oláh embertől, kinél két balta volt, elkérte az egyik baltát. A kocsmába érve, alig néhány pillanatyott tartózkodás után -- midőn Barnát meglátta -- lelökte gubáját s a baltát meghúnta a levegőben, azzal a gerendára ütött; ez a magyar legényeknél a kihívás jele. A gerendára mért erős ütés következtében a balta nyele eltört -- s a kihívás után Barna utlebb felemelkedett. Sütő erre minden szó nélkül kapta fel az eltört nyel baltás részét, s a balta fokával oly ütést mért Barnára, hogy az legott összerogyott. Sütő erre eltávozott s Barna nemskára magához térvén aleltsgából, saját lábán hazament, éjjel azonban meghalt. A hullát törvényszéki boncoltat eszközöltetett, melyen konstataálott, hogy a koponya az egyik fültől a másikig -- egész szélességében megrepedt; valóban bamulatla ejthet mindenkit az áldozat, szinte hihetetlen eletereje, hogy ily szerelemmel képes volt minden segítség nélkül hazamenni. A tettest elfogták.

A négylet árvaháza javára tett adakozások Sebes Györgyné és Tikos Istvánné uróknak, mint kiküldött választmányi tagok ivén következő adományok folytak be:

- Pénzbeli adományok: Szikszay Lajosné 1 frt, Nagy Balintné 20 kr, M. A. 2 frt, Berger David 20 kr, Szalai Istvánné 50 kr, Oroz Póter 50 kr, Gombos Jánosné 10 kr, Zalai Markné 1 frt, Varga Györgyné 10 kr, Varga Ferencné 10 kr, Kronauer Anna 1 frt, Miskolci Nándorné 1 frt, Maria Demetronics 1 frt, Tikos Istvánné 2 frt, Liska Nándor 2 frt, Tóth Sámuelné 2 frt, Tádósné 1 frt, Derzi Antalné 1 frt, Oszterlamm Arminné 1 frt, Horogh Józsefné 40 kr, Deák Józsefné 40 kr, Bernáth Kálmánné 40 kr, Szikszai Istvánné 1 frt, Marikowsky Gyuláné 1 frt, Konti Zuzsánna 4 frt, Simonyi Emil 1 frt, Balogh Ferencz 1 frt, Telegdy Lászlóné 1 frt, Geiger Manóné 5 frt, Kohn Adolf 1 frt, Kerekgyártó 20 kr, Oszterlamm Ernőné 1 frt, Geiger Ignác 40 kr, Sinay Karolyné 1 frt, Tólvölgyi Tizusz 5 frt, Mezyhárt Jánosné 1 frt, Arany Józsefné 1 frt, Roth János 40 kr, Jemel Józsefné 1 frt, Tolnai Jánosné 20 kr, Komlóssy Mihályné 1 frt, Mathényi Dezsóné 1 frt, Dr. Kerényiné 50 kr, Márton Lajosné 1 frt, Alya Sándorné 1 frt, Tieszen H. 40 kr, Bakos Jánosné 1 frt, Pribauerné 20 kr, Domokos Kálmánné 1 frt, Tolnai Istvánné 10 kr, Tóth Balintné 20 kr, Bikfai Istvánné 30 kr, N. N. 20 kr, Zold Mihályné 50 kr, Katona Gabor 20 kr, Szilágyi Péter Mihályné 1 frt, Ember Istvánné 1 frt, Tóth Antalné 5 frt, Moldványi Ignácné 30 kr, Bartha Lászlóné 30 kr, N. N. 20 kr, Stermscha Jánosné 20 kr, Toth Lajosné Derecskei Juliska 50 kr, Sipos Jánosné 10 kr, Rosenbergné Adolfné 50 kr, Dósségi Jánosné 20 kr, Kovács Jánosné 20 kr, Bartha Istvánné 20 kr, Kovács Lajosné 06 kr, Oravszki János 30 kr, Molnárné 10 kr, Orm s Istvánné 20 kr, Tokai Jánosné 10 kr, Salánkai Ferencné 20 kr, Konecz Gergelyné 50 kr, Seres Lajosné 10 kr, Halasz Péterné 10 kr, Simon Mihályné 10 kr, valaki 20 kr, Bakóczy Istvánné 20 kr, Piroz Józsefné 1 frt, Babay Mihályné 50 kr, N. N. 40 kr, Szöllösi Jánosné 40 kr, N. N. 5 kr, Ormosné 10 kr, Farkas Szereáné 1 frt, Rab Lászlóné 1 frt, N. N. 40 kr, Fazekas Jánosné 20 kr, Nagy Istvánné 40 kr, Palfy Ferencné 20 kr, egy valaki 20 kr, Kiss Józsefné 10 kr, Kiss Imréné 40 kr, Katona Jánosné 1 frt, Kenderesi Andrásné 20 kr, özv. Tóth Istvánné 1 frt, Veros Lászlóné 5 frt. Összesen: 78 frt 81 kr. -- T e r m e n y n e m e k e t a d o m á n y o z t a k: Somogyi Pálné egy véka burgonyát, Lencsés Nagy Balintné egy véka tiszta búzát, Ungvári Józsefné félveka tisztabúzá, Csaki Gergelyné két véka tiszta búzát, Csapó M. né f. v. rozst, Kis Gáborné öt liter paszulyt, Ungvári Jánosné öt liter paszulyt, Sz. Lengyel Zsigmondné egy kosár diót, Thót Ferencné egy zsák burgonyát, Palai Miklósné egy zsák burgonyát, Horváthné öt liter paszulyt, ifj. Bánki Istvánné két koló zsirt, Kandel Ignácné 10 liter paszulyt, Neider Antalné 5 liter paszulyt, 5 liter kását, Hevési Jánosné két véka rozstot, Sebes Györgyné egy zsák burgonyát, ugyancsak az árvaház javára Ma n d i Jakabné uróné Derecskéről 15 frtot küldött Mayer Emilné négyletit választmányi taghoz.

ÖNGYILKOSOK

czim alatt lapunk szerkesztőjének Vértési Arnoldnak egy kötet elbeszélése jelent meg. Tartalma következő: -- Az apostol. -- Mulandóság. -- A művész. -- A tárgyaláson. -- A kalandor. -- Az igeret. -- A jegyesek. --

Ára a 16 ivnyi finom velin papirosra nyomott kötetnek 1 frt 50 kr. Kapható helyben minden könyvkereskedésben és a "Debreczeni Ellenőr" szerkesztőségében.

Közgazdaság. SERTÉSZÜLET.

Az első magy. sertéshizláló és kölcsönelőező részv. társulat jelentése.) Budapest-Köbánya, decz. 2. E héten az exportra vásárlók tetemes beszerzéseket eszközöltek és a mult héthez

képezt 3000 dőbal többet hajtottak el. Ezen körülmény, továbbá mert nehez aruban hiány van, azt okozták, hogy az üzlet a het vege felé elénkült.

Heti átlag árak: magyar szedett 260 -- 300 kg nehéz 59 1/2, 60 kr 220.260 kg. nehéz 59 -- 59 1/2 kr, -- öreg 300 kg. felüli 58 -- kr vidéki sertések 55 -- 56 kr, tranzitóban: szerbiai 53 -- 58 romániai 55 1/2 -- 58 kron.

Eleségárak: tengeri 5.10, árpa 6.60 métermázsánként.

Helybeli állomány: nov. 24-én maradt 65984 db.

Table with columns: Felhajtás, Alsó-Magyarországból hizott, Erdélyből, Szerbiából, Romániából, Szerémségi, A magyar államvasuton hizott, A vidékről, A budai vámoknál, Hajón (szerémi), Összesen, Elhajtott.

Table with columns: Felső-Magyarországból, Bácsbe, Csehországból, Bodenbachon át, Ruttkán, Del-Németországból, Budapesti fogyasztásra, Kültelkekre, A budai vámoknál, Kőbányai szalonnatermelők, A m. államvaspályán, Összesen, Maradt.

A részvényszállásokban volt 14077 db. Az egészségügyi és tranzitószállásokban maradt nov. 10-én 12500. Ehhez felhajtott: szerb sertés 2338, román sertés 142, Összesen 14950 db, Elhajtott 4327, Maradt 10623 db.

Az egészségügyi szemlénel jan. 1-től a mai napig 2376 db sertés a fogyasztástól elvonatott és technikai czélokra használatot fel.

Zsiradék.

Disznózsir egész héten át lanyha Irányzatot követett és 150 frtot vesztett arából, a nélkül, hogy a forgalom figyelemre méltó mértéket öitött volna. A zsirtermelés jelentéktelen és az üzlet irányzata mégis lanyha, a mi csak onnan érv, hogy a fogyasztás mérve is igen csekély. Kész áru hordóval 74.50 frton kelt, decz. -- jan. 300 mm. hordó nélkül 75 -- 75.50 frton adatott el. Szalonna sziditen olesőbbodott 1 frttal; asztali szalonna 66 frton adatott el, füstölt szalonna 76 -- 76.50 frttal jegyeztetett.

A debr. ipar és kereskedelmi bank november havi jelentése. Bevetel: pénzkészlet október 31-ről 29.393.94., kifizetett váltók utáú 179.874.7., kifizetett előlegek 2072. kifizetett kamatok 4571.65., kam. betétek 87.248.44., szelvény eladás 622.49., érczépész 417.36., értékpapír 143.25., folyó számla 25.5061.46., kifizetett kötvény 450. ház rovás 12.000. előleg bélyeg 15.10 házadó 6.87., jutalek 40.92., nyomtatvány 5. Összesen: 571.852.92. Kiadás: tiszti fizetésre 554. leszámított váltókra 194.485.62., eszámított előlege 5285. fizetett kamatra 736. kamatozó betét visszafizetésre 54.185.44., szelvény 898.87., érczépész 1429.59., értékpapír 3575.55., folyó számla 246.647.84., 1881 osztalékra 12. ház rovásra 301.41., előleg bélyegre 19.35., házjövdelem 64. üzleti költség 78.61., nyomtatvány 67.75., pénzkészlet december 1-ről 63.512.89. Összesen: 571.752.92.

Legujabb.

A "Debreczeni Ellenőr" eredeti távirata.

Budapest, decz. 5. (Érk. d. u. 2. ó.) A képviselőház ülésen tárgyalatik a miniszter-elnök keltsegtvése. A rendelkezési alapot a szelsőbal indítványja elleneben a ház a költségvetéssel elfogadja. O felsége személye körüli miniszter költségvetése elfogadtatik. Horvátniszter költségvetésénél Thaly a horvátok ellenséges indulatát Magyarország ellen felemlíté, mire a horvát képviselők tiltakoznak. Iteni és bécsi hivatalos lapok közlik a delegatiók szentesített határozatait. Konstantinápoly, decz. 5. Érk. d. u. 2. ó.) A bontholderek tanácsa a megállapított dohánykezelést helybenhagyta. Koppenhága, decz. 5. (Érk. d. u. 2. ó.) Az összes tantományokban a hóvivarok a közlekedést megakasztották.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

4. Bérlet 1. Szám Szerda decz. 6. A furcsa háboru. Operette 3 felvonásban. Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos Vértési Arnold. Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

